

Niekoľko pravidiel nielen krčmového dialógu

Martin R. Čejka

29. augusta 2020 ✚ *Spoločnosť*

Jedným z najčastejších pojmov, ktoré ovládajú spoločenský aj cirkevný život, je „dialóg“. Ak vychádzame z gréckych koreňov slova, *dia* („skrz“) a *logos* („slovo“), vidíme, že sa jedná o proces, ktorého cieľom je dosiahnuť niečo „skrz slovo“. V Platónskych dialógoch, ktoré bývajú dávané za vzor daného filozofického štýlu, sa stretávame so Sokratom a jeho menej bystrým spoločníkom, ktorý, rovnako ako to už býva v detektívkach, slúži k tomu, aby vynikla múdrosť velikána a došlo k vyjaveniu pravdy. Dialóg tiež býva označovaný ako „cesta“, teda spoločné hľadanie pravdy zúčastnenými. Inokedy, a to hlavne v praktickej oblasti, je zas prostriedkom k dosiahnutiu kompromisu, kde každá zo strán do istej miery ustúpi zo svojich pozícií. Rozhovor často sprevádza potešenie z intelektuálneho kontaktu s druhými rozumnými bytosťami a toto potešenie býva niekedy aj samotným účelom.

V prípade katolíckej viery ale niektoré z týchto poňatí dialógu neplatia a platiť nemôžu. Odhliadnuc od sporných teologických otázok, katolícka náuka obsahuje raz dané, zjavené pravdy, ktoré netreba v rámci dialógu spoločne hľadať. Rovnako nie je možné viesť dialóg smerujúci ku kompromisu ohľadom viery. Predstava kompromisu katolíkov, ktorí veria v Najsvätejšiu Trojicu, napríklad so židmi, ktorí ju popierajú, spočívajúca v zmierlivej zhode na akejsi Najsvätejšej Dvojici, je už na prvý pohľad nezmyselná. Existujú síce teológovia, ktorí obom vyššie zmieneným formám dialógu smelo holdujú, nič to ale neuberá na ich zásadnej nemožnosti. Zostáva teda tretí účel dialógu, ktorým je zjavenie pravdy. Aby bol tento cieľ lepšie dosiahnuteľný, je nutné pamätať si isté pravidlá, a nielen pamätať, ale sa nimi aj riadiť.

Znalosť

Len ťažko sa vedie rozhovor o viere tomu, kto má o nej len hmlisté poňatie. Bohužiaľ, takýchto katolíkov nie je málo, pričom to nie je len prejav dnešnej prehnitej doby, ako by snáď niekto tvrdil v snahe uľahčiť vysvetlenie tohto javu. Sv. Alfonz z Liguori si napríklad zúfa nad úplnou ľahostajnosťou katolíkov svojej doby a nad ich nevzdelanosťou v základných veciach, keď aj staršie deti z „lepších rodín“ nedokážu urobiť poriadne znamenie kríža a nepoznajú jednoduché modlitby. Nie je to ani tak výsledok tej či onej doby, ani diabolského pôsobenia, ako ľudskej lenivosti, a to ako na strane laikov, tak aj duchovných, pretože obe tieto skupiny sa skladajú z ľudských bytostí. Cirkev má vo veciach náboženských fungovať tak, že duchovní poučujú a veriaci počúvajú. To však predpokladá, že kňazi nezanedbávajú katechézu a laici sú ochotní sa podriaďovať ich autorite. Preto je modlitba za dobrých kňazov, ktorí sú skutočným pokladom Cirkvi, tak nevyhnutná.

zdroj: wikimedia commons

Pokiaľ niekto pravdy viery dostatočne nepozná, môže sa ľahko stať, že v očiach druhej strany zosmiešni nielen seba, ale tiež katolícke náboženstvo a Cirkev. A pokiaľ v rozhovore z neznalosti bohorovne obhajujeme nejaké bludy, vyvolávame v druhom mylnú predstavu o viere, a nie je vylúčené, že svojho poslucháča zvädzame na scestie.

Cieľ

Ako už bolo povedané, cieľom nášho dialógu je vyjavenie pravdy. Prečo? Pretože pravda je dobrom, o ktoré sa chceme z lásky k blížnemu podeliť. Ak má byť teda hlavnou pohnútkou láska, je nutné si pripomenúť slová sv. Pavla, ktoré platia aj v rozhovore s iným človekom: „Láska je zhovievavá a dobrotivá, ...nechváli sa a nevyvyšuje, nie je ctižiadostivá, nehľadá svoj prospech, neroztrpčuje sa, nevidí hneď vo všetkom zlo, neteší sa z bezprávia, ale sa raduje z pravdy“ (1 Kor 13, 4 – 6).

Samotným účelom teda nie je rozmetať protivníka argumentami, zadupať ho do zeme, zosmiešniť ho alebo ho ponížiť. Na druhej strane to tiež neznamená prepadať dnes tak módnej atrape lásky v podobe ťažko stráviteľnej nasladlosti, ktorá často pre zdanlivú pohodu zabúda na pravdu a osobnú zdravú hrdosť, teda česť. Koniec-koncov, k tomu, aby nás niekto počúval, je nutné mať u neho určitý rešpekt.

Jazyk

Aj keď to znie banálne, k vzájomnému porozumeniu je nutný rovnaký alebo aspoň podobný jazyk. Nezabúdajme, že pre veľkú väčšinu našich blížnych, s ktorými prideme do kontaktu, je katolícka viera „španielskou dedinou“. Niektoré veci nemusia vychádzať z ich zlej vôle, ale jednoducho z neznalosti. Preto je potrebné sa v diskusii druhému prispôbiť, samozrejme nie názormi alebo ústupkami, ale tým, že berieme ohľad na jeho vedomostnú úroveň. To pochopiteľne vyžaduje cit a trpezlivosť. Skôr než prideme k záveru, že druhý je tou povestnou sviňou, nie je tiež od veci sa zamyslieť, či to, čo mu hádzame, sú skutočné perly.

zdroj: wikimedia commons

Samozrejme, sú aj takí, ktorí chcú využívať rozhovor len k hádke a uvoľneniu svojich frustrácií v podobe nadávok na „batmanov“. Takýto „dialóg“ nemá pochopiteľne žiaden zmysel, pretože ním druhému nijako nepomôžeme, nanajvýš sebe aj jemu v hneve uškodíme. Najlepšie je vystreliť z duchovného guľometu, ako hovorí sv. Maximilián Kolbe, teda vyslať za nich strelnú modlitbu a striasť „prach z nôh“.

Okolnosti

Zo začiatku to býva tak, že ľudia často vnímajú viac, ako sa cítia v našej spoločnosti, než to, čo hovoríme. Riadme sa teda pravidlom, že všetko má svoj pravý čas. Nemusí byť najšťastnejšie začať pozostalým hneď na pohrebe rozprávať o pekle. Na rozhovor o posledných veciach bude možno lepší čas. Ostatne, vždy je lepšie reagovať na nejakú narážku druhého človeka, než mu nejakú tému vnucovať. Tak totiž máme väčšiu pravdepodobnosť, že ho náš názor zaujme.

Nemálo osobných konverzií má svoje korene v „rozhovoroch pri pive“, pretože ak odhliadneme od pôsobenia Božej milosti, alkohol napomáha uvoľnenej atmosfére a vyvoláva príjemné pocity. Behom posedenia v krčme je viac času na rozoberanie najrôznejších otázok. Treba sa, pochopiteľne, snažiť vyvarovať všetkých úskalí, ktoré môžu s touto činnosťou súvisieť.

Téma

Niektorí ľudia pri stretnutí so živým katolíkom prejavujú takú zvedavosť, že hrozí zahltenie témami. Nie je práve šťastné si nechať tento spôsob rozhovoru vnútiť a skákať z jednej veci na druhú, pretože tak nakoniec hovoríme o všetkom a o ničom. Pri prvom rozhovore sa to ešte dá prepáčiť, aby sme druhú stranu neodradili, ale neskôr treba obmedziť počet preberaných tém na čo najmenej. Postupne sa snažíme previesť rozhovor od jednotlivostí k zásadným otázkam. Avšak práve jednotlivosti bývajú predmetom najväčšieho záujmu a netreba ich zavrhať, ale využiť.

Veľmi užitočné je vysvetliť pravdy viery na príkladoch, ktoré sa dotyčného bytostne týkajú. Tu prezradím svoj zaručený spôsob na to, ako v krčmovej debate vyvrátiť protestantskú zásadu osobného výkladu Svätého písma, ktorá ľudí nakazených liberalizmom väčšinou okúzľuje. Rozhovor prebieha zhruba takto (písané spisovne):

„Katolíci musia počúvať, čo im povedia kňazi. Protestanti sú slobodní, pretože si môžu vykladať Bibliu, ako ju čítajú.“

„A preto každý verí inak...“

„To ale vôbec nevádi, keď si to rôzne vykladajú.“

„V USA si Bibliu vyložili tak, že alkohol je od diabla a musí sa zakázať. No, ale keď ti to nevádi...“

„Počkaj, počkaj...“

„Nebyť talianskych a írskych katolíkov, Američania by nemali čo piť. A kde sa vždy varilo pivo? V katolíckych kláštoroch.“

Keď v krčme ukážete, že to boli protestanti, kto zakazoval pivo, a katolíci si ho, naopak, vážili ako veľký dar, tak nie je pochyb o tom, na koho stranu sa priklonia sympatie pivárov. Môžeme to neskôr doplniť citátmi katolíckych autorov, ktorí tento nápoj ospevujú (Chesterton, Belloc), alebo zmieniť modlitbu sv. Brigity Írskej: „Chcela by som mať jazero piva pre Kráľa kráľov...“

Osobný príklad

Pamätajme na zlaté pravidlo, že „slová hýbu, príklady tiahnu“. Len málokto dokáže odhliadnuť od toho, kto určitú vec hovorí, a zamerať sa len na obsah slov. V danom okamihu sme pre nich často vizitkou Cirkvi, čo je veľmi zaväzujúce. Osobný príklad môže teda byť kľúčový a stať sa tým, čo druhého na jeho ceste k viere povzbudí alebo, nedaj Bože, od tejto cesty odradí, či mu ju prinajmenšom zamotá.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/niekoľko-pravidiel-nielen-krcmoveho-dialogu/>